

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1. สรุปผลการศึกษาวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึง ได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษา ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
3. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุง และแก้ไขปัญหา ตลอดจนข้อบกพร่องของการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการกำหนดและวางแนวทางเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่เพื่อทำการเก็บข้อมูลในตำบลขุนคอง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

- ข้อมูลจากแบบสอบถามและสุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากประชาชนตำบลขุนคอง จำนวน 500 ชุด เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

- การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ข้าราชการที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ข้าราชการที่เข้ามาปฏิบัติงานประสานงานหรือเข้าร่วมกิจกรรม

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยเข้าไปศึกษาในพื้นที่โดยตรง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการมากกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

2. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยแยกเป็นสมมติฐานย่อย คือ

- เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- การศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- การดำรงตำแหน่งที่สำคัญหรือเป็นคณะกรรมการในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กร หรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ซึ่งจากผลการศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการมากกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งจากสมมติฐานข้อนี้นำกรอบแนวคิดในการวิจัย และการจำแนกรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมาวิเคราะห์ จะเห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ เป็นรูปแบบมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- การใช้สิทธิเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็น โดยการพูด การเขียน การพิมพ์
- การรวมกลุ่ม เพื่อรักษาและปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม
- การจัดตั้งและการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม
- การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- การช่วยรณรงค์ในการหาเสียงเลือกตั้ง

จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมจะเห็นได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น ถึงแม้จะมีส่วนร่วมน้อยก็ตามส่วนรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการนั้นจะเห็นได้จากการมีส่วนร่วมในลักษณะ ดังนี้

- การประท้วง
- การก่อความวุ่นวาย
- การใช้ความรุนแรง

จากการวิเคราะห์แบบสอบถามในประเด็นคำถามดังกล่าว จะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ตอบแบบสอบถาม แต่เมื่อดูการตอบแล้วจะพบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในลักษณะของการประท้วง หรือก่อความวุ่นวาย การที่ประชาชนไม่เคยเข้าร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการนี้ จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พบว่าในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลขุนกง ยังไม่เคยเกิดกรณีที่เกิดความบกพร่องหรือเสียหายถึงขั้นที่ทำให้ประชาชนเกิดความไม่พอใจ

ดังนั้นจากสมมติฐานที่ตั้งไว้จะเห็นได้ว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการมากกว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

2. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.1.1. เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่างทางเพศทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันด้วย ซึ่งพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่านัยสำคัญ $= 0.001$ แต่ยังถือว่ามีส่วนรวมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับต่ำ เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบล (ตารางที่ 24)

2.1.2. อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่านัยสำคัญ $= 0.003$ สามารถสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีอายุระหว่าง 25 ปี และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 35 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลดีกว่าประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18 ปี และประชาชนที่มีอายุระหว่าง 42 ปี ฉะนั้นประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลต่างกัน และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ (ตารางที่ 25)

2.1.3. ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่านัยสำคัญ $= 0.000$ สรุปได้ว่า ประชาชนมีการศึกษาต่างกันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน ประชาชนที่ไม่เคยได้รับการศึกษาและประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญามีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ (ตารางที่ 26)

2.1.4. อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า n สำคัญ = 0.000 สรุปได้ว่าอาชีพของประชาชนแตกต่างกันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต่างกัน นักเรียน นักศึกษา แม่บ้าน พนักงานบริษัท และผู้ไม่มีอาชีพ มีส่วนร่วมทางการเมืองที่น้อยกว่าประชาชนที่รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เกษตรกรและรับจ้าง (ตารางที่ 27)

2.1.5. รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า n สำคัญ = 0.003 สรุปได้ว่ารายได้ของประชาชนต่างกันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ต่างกัน กลุ่มที่มีรายได้ 3,001 - 6,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ 6,001 - 9,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลดีกว่ากลุ่มที่มีรายได้ ต่ำกว่า 3,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้สูงกว่า 12,000 บาท (ตารางที่ 28)

2.1.6 การดำรงตำแหน่งที่สำคัญหรือเป็นคณะกรรมการในหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า n สำคัญทางสถิติ = 0.000 สรุปได้ว่า ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน ผู้ทรงคุณวุฒิ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับที่ดีกว่าผู้ที่ไม่ได้ตำแหน่งใด ๆ (ตารางที่ 29)

2.1.7. การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กร หรือกลุ่มจัดตั้งในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มเกษตรกร ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

จากผลการศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่า n สำคัญ = 0.000 สรุปได้ว่าการเป็นสมาชิกกลุ่มที่ต่างกันทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่ต่างกัน (ตารางที่ 30)

สรุปการทดสอบความสัมพันธ์ทางด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ การดำรงตำแหน่ง การเข้าเป็นสมาชิกในองค์กร หรือกลุ่ม กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่ามี

ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขุนกง ยังอยู่ในระดับต่ำ

5.2. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้เห็นถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลขุนกงมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่เป็นทางการ คือ การติดตามข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล การร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน การร่วมกำหนดแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในตำบล การร่วมดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล การเป็นผู้ประสานงาน รับเรื่องราวร้องทุกข์เพื่อเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบล การให้ความร่วมมือต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประสานการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การเข้ารับการอบรม การเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัด การร่วมฟังการประชุมสภา การมาติดต่อราชการกับองค์การบริหารส่วนตำบลขุนกง การไปเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความแตกต่างกันนั้นก็ขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีลักษณะใด เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด ประกอบกับเมื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแล้วประชาชนให้ความสนใจเพียงใด จากการวิเคราะห์พบมูลเหตุที่ประชาชนไม่ได้เข้าร่วมหรือเข้าร่วมน้อย เนื่องจากความไม่รู้ไม่เข้าใจ และยังขาดความเชื่อมั่นในนโยบายที่จะกระจายอำนาจโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง

จากการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนของประชาชน พบว่าประชาชนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนมาก แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลขุนกง พบว่าประชาชนยังมีส่วนร่วมในระดับที่ต่ำ ดังนั้นถ้าจะมองว่าประชาชนไม่สนใจต่อกิจกรรมทางการเมืองคงจะไม่ถูกต้อง เพราะพื้นฐานการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนย่อมทำให้ประชาชนเรียนรู้ที่จะเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหาร

ส่วนตำบลได้ แต่ทั้งนี้ประชาชนอาจจะยังไม่เชื่อหรือไม่เชื่อมโยงสาเหตุหรือสาเหตุในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบองค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นในช่วงที่ประชาชนยังไม่พร้อมหรือยังไม่เข้าใจในรูปแบบการปกครองนี้ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องตามหลักการปกครองท้องถิ่นที่ถือว่าประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจสูงสุด เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชนประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบและมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอย่างกว้างขวาง ต้องมีมาตรการที่ควรแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

1. ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงให้กับประชาชน โดยการจัดอบรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเองของประชาชน การชี้แจงและส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักและเข้าใจการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน ร่วมตรวจสอบการทำงาน เพื่อให้การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีความโปร่งใส นอกจากนี้ต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการพัฒนา หรือการบริหารงบประมาณ เช่น การมีประชามชหมู่บ้าน ประชาคมตำบล เพื่อนำความคิดเห็นของคนในท้องถิ่นมาปรับปรุงการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของประชาชน

3. สร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ประชาชนพึงมีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะมีต่อประชาชนในชุมชน จะเป็นหนทางที่ประชาชนให้ความตื่นตัวและให้ความร่วมมือต่อองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

จากการที่องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นการปกครองท้องถิ่นที่เกิดจากนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาล โดยกระทรวงมหาดไทยได้รับนโยบายมาดำเนินการ แต่เนื่องจากยังขาดความพร้อมในหลาย ๆ ด้านที่ถูกมองข้ามทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นจากการมองเกณฑ์รายได้แต่เพียงอย่างเดียวในการยกฐานะสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาการหาแนวทางและการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีอยู่และที่กำลังจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยแนวทางที่แก้ไขส่วนใหญ่ยังคงเป็นแนวทางที่ราชการเป็นผู้เห็นสมควรที่จะต้องแก้ไข ไม่ได้เป็นแนวทางที่เกิดจากประชาชน ดังนั้นการแก้ไขในเชิงตัวบทกฎหมายจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบายมองเห็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้หากมีการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ อาจจะได้ข้อมูลที่แตกต่างกันไป ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์และสะท้อนให้เห็นศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากถ้ามีการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล หรือการจัดชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะเพิ่มตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ การปกครอง ด้านสังคม การศึกษา ด้านการบริหารจัดการ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะได้ใช้เป็นข้อมูลในการวางแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นไปได้